

BITS OF FREEDOM

DOCUMENT: JAARVERSLAG
JAARTAL: 2012
LOCATIE: KANTOOR VAN BITS OF FREEDOM
DATUM: 15/1/2013
SNEEUWVAL: FLINK, 10 CM

BITS OF FREEDOM
VERDEDIGT DIGITALE BURGERRECHTEN

Colofon

Stichting Bits of Freedom (BOF)

Postbus 10746

1051 JL Amsterdam

Contact: Ot van Daalen, +31 (0)6 5438 6680

info@bof.nl

www.bof.nl

Donaties: ABN AMRO bank 55 47 06 512

Ontwerp en opmaak: Unc Inc, Amsterdam

Januari 2013

Bits of Freedom vindt transparantie en verantwoording van groot belang. Heeft u vragen of opmerkingen naar aanleiding van dit jaarverslag, mailt u dan gerust naar info@bof.nl.

Inhoud

Colofon	2
Inleiding	4
Ons werk	7
Missie en doelstelling	7
We kwamen op voor een open internet	8
We zetten ons ervoor in dat privé-communicatie ook privé blijft	10
We kwamen op voor een internet waar iedereen digitaal kan blijven delen	14
We hebben de overheid gedwongen tot openheid	15
We nagelden de grofste privacyschenders aan de schandpaal	16
We spraken op talloze evenementen	16
We werkten samen met de internationale internetvrijheidsgemeenschap	16
Overige projecten	17
Op welke thema's richten we ons in 2013?	18
Onze organisatie	21
Juridische structuur	21
Het bestuur	21
Het bureau	23
De raad van advies	23
Statutaire doelstelling	25
Werkgeverschap en beloningen	25
Vrijwilligersbeleid	26
De lessen van 2012	29
Onze communicatie	32
Onze financiën	34
Onze inkomsten en uitgaven in 2012	34
Financiering in de komende jaren	37
Financiën voor 2013	39
Bedrijfssupporters	41
Jaarrekening	43
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	57

Inleiding

Het afgelopen jaar is het belang van internetvrijheid steeds duidelijker geworden. Eerst gingen honderden websites op zwart uit protest tegen het omstreden Amerikaanse wetsvoorstel SOPA. En toen gingen duizenden Europeanen de straat op om te protesteren tegen het controversiële anti-namaakverdrag ACTA. Die protesten hadden effect: SOPA is van de baan en ACTA is door het Europese parlement met overweldigende meerderheid weggestemd.

Dat zijn twee belangrijke overwinningen. Deze voorstellen zouden internetvrijheid stevig hebben ingeperkt. Maar de overwinningen zijn misschien nog wel belangrijker omdat ze symbool staan voor een groeiend bewustzijn. Een bewustzijn dat het internet dat we kennen gebouwd is op de vrijheid om zelf te bepalen wat je doet en het vertrouwen dat je niet wordt gevolgd. Dat steeds meer mensen zich daarvan bewust worden is nieuw.

In 2012 hebben we samen met onze vrijwilligers dan ook grote stappen gezet. Mede dankzij Bits of Freedom is Nederland het eerste land in Europa en het tweede land ter wereld dat netneutraliteit in de wet heeft verankerd. We hebben de verkiezingen aangegrepen om samen met onze achterban onze speerpunten in de programma's van politieke partijen vast te leggen. En we hebben gezorgd dat het Nederlandse parlement zich verzette tegen ACTA en vergelijkbare verdragen.

Dat het belang van internetvrijheid steeds geaccepteerder wordt, betekent helaas nog niet dat iedereen het ook snapt. Juist politici kiezen nog te vaak voor repressieve maatregelen die de ongelooflijke kansen van het internet beperken en onschuldige internetgebruikers raken. We verwachten dat in 2013 plannen worden gelanceerd om Nederlandse veiligheidsdiensten op grote schaal internetverkeer te laten aftappen. Veel politici willen het uitwisselen van films en muziek nog steeds aanpakken door het internet te controleren. De regering werkt aan wetten om via het internet in te breken in computers en mobiele telefoons, zelfs als die zich in het buitenland bevinden. En we weten nog steeds niet hoe vaak gegevens over internetgebruikers worden opgevraagd bij internetdiensten.

Het belang van internetvrijheid is misschien wel steeds vanzelfsprekender, maar moet nog steeds volop worden verdedigd. Daarom gaan we in 2013 zorgen dat ook de politiek internetvrijheid verder omarmt. We hopen dat veel mensen daaraan meedoen – want er staat veel op het spel.

Amsterdam, 25 januari 2013

Bureau

Ot van Daalen

Rejo Zenger

Tim Toornvliet

Martijn Loth

Janneke Sløetjes

Simone Halink

Bestuur

Joris van Hoboken

Karianne Thomas

Remmelt Vetkamp

Lonneke van der Velden

BRUSSEL

LOCATIE:	EUROPEES PARLEMENT
TIJD:	4/7/2012, 12.03 UUR
AANWEZIG:	682 PARLEMENTSLEDEN
REGENVAL:	HEVIG, 10 MM
ONDERWERP:	ACTA
STEMMING:	478 TEGEN, 39 VOOR, 165 GEEN STEM
OVERWINNING:	EPISCH

Ons werk

Missie en doelstelling

Wij zien dat digitale technologie burgers grote vrijheid biedt, maar overheid en bedrijfsleven helaas ook vergaande controle mogelijkheden biedt. De digitale vrijheid van burgers komt hierdoor steeds meer in de knel. Een onafhankelijke, invloedrijke organisatie die opkomt voor deze vrijheid is daarom noodzakelijk.

Bits of Freedom komt op voor de grondrechten die essentieel zijn voor die vrijheid: communicatievrijheid en privacy. Deze grondrechten zijn onmisbaar voor zelfontplooiing, innovatie en de rechtsstaat.

Bits of Freedom zet zich in voor beleid dat digitale vrijheid beschermt en komt in actie tegen beleid dat digitale vrijheid beperkt. We bereiken dit door beleidsmakers te adviseren, campagne te voeren en voorlichting te geven. We werken intensief samen met onze achterban en onderscheiden ons met onze expertise, een constructieve houding waar mogelijk en scherpe actie waar nodig.

Bits of Freedom richt zich op communicatie-gerelateerde dossiers op het gebied van digitale vrijheid. Omdat de meeste communicatie via internet verloopt, werken we in de praktijk vooral aan dossiers die met internet te maken hebben. We richten ons daarbij op alle schakels in de communicatieketen:

- **Open internet:** de infrastructuur waarmee internetgebruikers met elkaar communiceren. Internetgebruikers moeten zo veel mogelijk toegang hebben tot deze infrastructuur en informatie moet in beginsel ongestoord tussen eindgebruikers kunnen worden uitgewisseld. Bits of Freedom komt op voor een open internet dat voor iedereen toegankelijk blijft.
- **Privé-communicatie:** de vertrouwelijkheid van de communicatie van internetgebruikers. Deze communicatie mag slechts met toestemming of bij hoge uitzondering worden opgeslagen of afgeluisterd. Bits of Freedom zet zich ervoor in dat privé-communicatie ook privé blijft.

- **Digitaal delen:** het uitwisselen van informatie via internet. Het uitgangspunt is dat deze informatie vrij mag worden uitgewisseld, en dat beperkingen hieraan slechts zijn toegestaan voor zover deze noodzakelijk zijn in een democratische samenleving. Bits of Freedom streeft ernaar dat iedereen informatie kan blijven uitwisselen en deel kan nemen aan het publieke debat op internet.

Ook in 2012 hebben we ons voor deze drie doelen ingezet.

We kwamen op voor een open internet

Door internetvrijheid in de verkiezingen te verdedigen

Op 23 april 2012 viel het kabinet. Dat was een uitgelezen kans om internetvrijheid op de politieke agenda te plaatsen. We schreven een Manifest voor Internetvrijheid. Hierin somden we elf punten op die in geen verkiezingsprogramma mogen ontbreken, zoals het beschermen van netneutraliteit en het afschaffen van de bewaarplicht. We vroegen vrijwilligers die lid zijn van een politieke partij om dit naar de programmacommissies te sturen.

Dat had effect. Toen de concept-verkiezingsprogramma's werden gepubliceerd zagen we al dat politieke partijen veel van onze punten hadden omarmd. Maar dat was pas het begin. We hebben vervolgens amendementen op de concept-verkiezingsprogramma's van de verschillende politieke partijen geschreven en leden gevraagd om die in te dienen. Dat was een doorslaand succes. Na publicatie van het concept-programma hebben vijf politieke partijen in totaal 22 amendementen overgenomen.

Toen we vervolgens een vergelijking van de posities van de verschillende politieke partijen publiceerden op onze site Digitale Vrijheidswijzer zagen we het effect van ons werk: internetvrijheid was in 2012 beter in de verkiezingsprogramma's vertegenwoordigd dan tijdens de verkiezingen van 2010. Dat had weer effect op de coalitieonderhandelingen: de partijen die het regeerakkoord sloten hebben ook op het gebied van internetvrijheid een aantal afspraken gemaakt.

Maar toch moet er nog heel veel werk worden verricht: het woord 'internet' komt geen enkele keer in het regeerakkoord voor. Voor ons is dat volstrekt onbegrijpelijk en dat moet de volgende verkiezingen anders.

Door netneutraliteit in de wet te verankeren

In 2011 hadden we al de nodige voorbereidingen getroffen. We hadden samen met onze achterban hard campagne gevoerd voor een wet die ervoor zorgt dat internetgebruikers zelf kunnen bepalen welke websites ze bezoeken en welke diensten ze gebruiken. De netneutraliteitswet zou internetproviders, zoals KPN en Vodafone, verbieden om op eigen initiatief websites of diensten te blokkeren of te beperken. De wet werd met overweldigende steun aangenomen door de Tweede Kamer, maar moest in 2012 nog door de Eerste Kamer worden aangenomen.

Een paar senatoren stelden zeer kritische vragen, en tot aan de eindstreep was het nog niet zeker of het wetsvoorstel het in zijn geheel zou halen. En ondertussen viel het kabinet. Maar op 15 mei 2012 was het dan zover: de netneutraliteitswet kwam ongeschonden door het parlement. Daarmee kon Nederland zich het eerste land in Europa en het tweede land ter wereld noemen dat netneutraliteit in de wet heeft verankerd. Ook is het gebruik van deep packet inspection (DPI) door providers aan banden gelegd en wordt lichtvaardige afsluiting van internetters voorkomen. Nu ligt de bal bij telecomtoezichthouder OPTA, die vanaf 1 januari 2013 erop moet toezien dat de wet wordt nageleefd.

Door een veilig en vrij cybersecuritybeleid te lanceren

Cybersecurity is hot. We lezen dagelijks in het nieuws over hacks en datalekken. Ook de politiek gaat zich steeds meer bemoeien met dit onderwerp. De waarschuwingen voor een *cybergeddon* zijn niet van de lucht. Het is goed dat de risico's in kaart worden gebracht, maar soms schiet men door. Er worden dan ook geregeld voorstellen gedaan die vergaande gevolgen hebben voor internetvrijheid, zoals het op grote schaal aftappen van internetverkeer of een *internet kill switch*.

Criminaliteit op internet is een groeiend probleem, met mogelijk ernstige maatschappelijke gevolgen. Toch moeten we ons niet gek laten maken door de wens om

Nederland veilig te houden. We moeten steeds nuchter blijven kijken naar de werkelijke risico's, de maatregelen die we kunnen nemen om die risico's te beperken en hoe die maatregelen zich verhouden tot de grondrechten op communicatievrijheid en privacy.

Nederland moet een beleid ontwikkelen dat ons veiliger en vrijer maakt. We hebben daarom met een select groepje security-experts vier uitgangspunten en acht maatregelen op het gebied van cybersecurity ontwikkeld, waarmee we onze vrijheid en veiligheid in de context van cybersecurity kunnen waarborgen. Daarbij staat centraal dat dit beleid ook gaat over *personal security*: de opslag van, en toegang tot persoonlijke gegevens is een belangrijk cybersecurityrisico. De overheid moet dus heel terughoudend zijn met het gebruik van persoonsgegevens en juist burgers de middelen geven om hun *personal security* te beschermen.

We hebben dit beleid afgelopen jaar met veel trots gepresenteerd. Het is uitstekend ontvangen door beleidsmakers. Minister Opstelten bevestigde in het parlement dat hij de aanbevelingen van Bits of Freedom mee zal nemen in zijn beleid. Ook Erik Akerboom, directeur van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid tweette op 23 november: "@bitsoffreedom is niet vooral ergens tegen maar levert al weer een prima bijdrage aan #cyberveiligheid! Dit helpt!". Dat biedt een mooie basis om in de toekomst internetvrijheid te beschermen. We hebben onze aanbevelingen ook naar de Europese Commissie gestuurd in reactie op een consultatie.

We zetten ons ervoor in dat privé-communicatie ook privé blijft

Door internetgebruikers in de Europese privacyregels te beschermen

De Europese Commissie gaf afgelopen jaar het startschot voor één van de belangrijkste veranderingen op het gebied van privacy: de Europese privacyregels worden grondig aangepast. Dat is een unieke kans om te zorgen dat internetgebruikers meer inzicht en controle krijgen over wat er gebeurt met hun privé-gegevens. Wij hebben de Europese voorstellen nauwkeurig bestudeerd en precies uitgezocht op welke punten die verbeterd moeten worden.

Naar aanleiding daarvan hebben we samen met onze Europese koepelorganisatie EDRI honderden amendementen op de voorstellen geschreven. We onderbouwden die amendementen met onderzoek. We hebben hierover uitgebreid contact met de politiek: in Nederland spraken we met ambtenaren over dit dossier en hebben we Nederlandse kamerleden geïnformeerd. In Europa hebben we contact met de Europese Commissie en leden van het Europees Parlement. Ondertussen houden we ook contact met partners in mogelijke allianties.

Dit is een stevige strijd. De belangen zijn enorm en talloze bedrijven willen privé-gegevens van burgers zonder goede controle blijven gebruiken. Lobbyisten die de voorstellen van de Europese Commissie willen laten verwateren lopen de deur plat bij parlementsleden. In de loop van 2013 zal worden gestemd over de wijzigingen door het Europees Parlement. We gaan er temidden van dit lobbygeweld alles aan doen om te zorgen dat de belangen van internetgebruikers beter worden beschermd in de nieuwe Europese privacyregels.

Door openheid over internetsurveillance te forceren

Steeds meer van onze communicatie gaat niet meer via de telefoon maar via internetdiensten zoals Facebook en WhatsApp. De politie richt zich bij de opsporing vaker op deze vormen van communicatie – ze vraagt vaker gegevens van Nederlanders op bij internetdiensten. Maar niemand weet hoe vaak dat gebeurt en hoe vaak dit soort verzoeken worden toegekend of afgewezen.

Bits of Freedom voerde bijna tien jaar geleden campagne om te zorgen dat de overheid openheid gaf over hoe vaak zij de telefoongesprekken van Nederlanders aftapte. Het bleek dat Nederland een van de grootste aftaplenden van de wereld was – en nog steeds is.

In 2012 zetten we de eerste stappen om ook openheid te forceren over internetsurveillance. We hebben hierover talloze Wob-verzoeken gestuurd naar de Minister van Veiligheid en Justitie en de verschillende politiekorpsen. Ook hebben we hierover contact gehad met het parlement.

De regering houdt deze cijfers echter nog steeds geheim. Ze wil in alle procedures die we nu hebben lopen simpelweg niet aangeven hoe vaak die gegevens opgevraagd worden. Dat is onacceptabel. Nederlanders hebben het recht om te weten hoe vaak gegevens worden opgevraagd bij internetdiensten, net zoals ze het recht hebben om te weten hoe vaak telefoons worden afgetapt. In 2013 zetten we ons ervoor in dat deze gegevens openbaar worden, via Wob-procedures, het agenderen van beleid en campagnes.

Door voorstellen voor massale internettaps kritisch te volgen

De Nederlandse veiligheidsdiensten werkten het afgelopen jaar in stilte met de regering samen aan een voorstel dat het communicatiegeheim volledig zou uithollen. Er wordt gewerkt aan een wetsvoorstel om veiligheidsdiensten de bevoegdheid te geven om kabelgebonden communicatie – dus het grootste deel van het internetverkeer – “ongericht” af te tappen. Dat zou betekenen dat veiligheidsdiensten bij belangrijke plekken zoals internetknooppunten en onderzeekabels ongestoord al het internetverkeer mogen afluisteren en analyseren. Dat zou een ongehoord schandaal zijn en leiden tot de spionage van miljoenen onverdachte Nederlanders.

We hebben de ontwikkelingen in 2012 zeer kritisch gevolgd en hierover contact gehouden met de regering. Het is waarschijnlijk dat mede door onze kritiek de introductie van het voorstel is vertraagd. Achter de schermen werkt de regering echter wel door aan het voorstel. De verwachting is dat ergens in 2013 dit voorstel aan het parlement zal worden gestuurd. De regering wil een paar maanden daarna een rapport over de werking van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten naar de kamer sturen. Bits of Freedom heeft duidelijk gemaakt dat dit de omgekeerde wereld is: eerst moet gekeken worden of de huidige bevoegdheden werken, en pas daarna moet onderzocht worden of de wet moet worden aangepast. We gaan alles op alles zetten om in 2013 eventuele plannen om ongericht internetverkeer van onverdachte Nederlanders af te luisteren te torpederen.

Door te strijden tegen Nederlandse inbreekvoorstellen

De Nederlandse politie heeft de afgelopen jaren een paar keer de pers gehaald met spraakmakende zaken waarbij ze inbrak op computers. Soms bevonden die computers

zich in het buitenland. En in één geval heeft de politie gegevens van die computers vernietigd. De regering wilde bevoegdheden voor deze praktijk in de wet vastleggen en heeft hiertoe in de loop van 2012 aangekondigd dat ze een wetsvoorstel hiervoor zal indienen.

Zo een inbreekvoorstel is onwenselijk. De consequenties zijn groot. Het leidt ertoe dat systemen bewust onveilig moeten blijven, omdat de politie de mogelijkheid moet houden om in te breken. Daarnaast leidt het tot een digitale wapenwedloop, waarvan Nederlandse internetgebruikers het slachtoffer worden. Want als de Nederlandse politie in buitenlandse computers mag inbreken, dan is het een kwestie van tijd voordat buitenlandse politie zichzelf het recht toeëigent om op Nederlandse computers in te breken.

Bits of Freedom heeft daarom een brede coalitie van internationale digitale burgerrechtenorganisaties en security experts tegen dit voorstel gevormd. We hebben een brief van deze coalitie aangeboden aan de minister en contact gehouden met het parlement om dit voorstel te blokkeren. We zullen ons in 2013 ervoor inzetten dat dit voorstel helemaal van tafel gaat.

Door te blijven strijden tegen de massale opslag van communicatie

De Nederlandse regering laat onderzoek doen naar een van de meest inbreukmakende wetten van de afgelopen tijd: de bewaarplicht. Op grond van die omstreden wet moet van iedere Nederlander een half jaar tot een jaar lang worden bijgehouden met wie diegene spreekt en waar diegene was op dat moment. Dat is een enorme inbreuk op de privacy. Wij hebben ons ingezet voor afschaffing van dit voorstel.

Eerst hebben we de regering opgeroepen om te beginnen aan dat onderzoek – ze schoof dit steeds voor zich uit. Vervolgens hebben we ons ervoor ingezet om de Nederlandse onderzoekers met feiten te overtuigen dat deze wet onwenselijk is. We hebben hiertoe contact gehouden met het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. De evaluatie zal in 2013 worden gepubliceerd. Wij zullen dit kritisch blijven volgen.

In dit kader hebben we ook een rapport gepubliceerd over de naleving door de politie van de Wet politiegegevens (Wpg). De politie heeft op grond van de Wpg sinds een aantal jaar uitgebreide bevoegdheden voor het verwerken van persoonsgegevens, ook van mensen die niet als verdachte zijn aangemerkt. De Wpg bevat ook normen over hoe de politie met deze persoonsgegevens moet omgaan. Op grond van de Wpg moeten diensten iedere vier jaar controleren of zij aan deze normen voldoen. Bits of Freedom heeft de onderzoeken die eind vorig jaar gedaan zijn met een beroep op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) opgevraagd en geanalyseerd. Uit de conclusies bleek dat de politie de privacynormen van de Wpg op grote schaal overtreedt. Dit onderstreept ons standpunt dat zolang de korpsen de regels rondom de gegevensbescherming met de voeten treden, er van nieuwe bevoegdheden in ieder geval geen sprake kan zijn.

We kwamen op voor een internet waar iedereen digitaal kan blijven delen

Door het achterkamertjesverdrag ACTA naar de prullenbak te verwijzen

Het controversiële anti-namaakverdrag ACTA stuitte op veel verzet in de afgelopen jaren. Het verdrag, dat achter gesloten deuren tot stand is gekomen, leidde tot vergaande risico's voor internetvrijheid. In de loop van 2012 ontstond dan ook een grote, Europa-brede beweging om ACTA te verwerpen.

Wij hebben daaraan een belangrijke bijdrage geleverd. We hebben gezorgd dat het Nederlandse parlement zich heeft uitgesproken tegen ACTA en zo de Nederlandse regering onder druk gezet om ACTA niet te ondertekenen. Tegelijkertijd speelde ACTA ook op het Europese front: in de zomer van 2012 moest het Europees Parlement namelijk ook over ACTA stemmen. Ook daar hebben wij samen met andere Europese burgerrechtenbewegingen tegen ACTA gestreden, en met succes: ACTA is begin juli met een grote meerderheid verworpen.

Daarmee was de strijd echter nog niet afgelopen. Het bleek dat omstreden bepalingen uit ACTA één-op-één waren gekopieerd in een ander handelsverdrag dat Europa op dat

moment met Canada onderhandelde: CETA. Wij hebben direct in een open brief de Nederlandse regering opgeroepen om ook niet akkoord te gaan met die bepalingen. De regering heeft ons in een brief toegezegd dat ze dat niet zal doen.

Door onterechte verwijdering van informatie te voorkomen

Het gebeurt geregeld dat hostingproviders blogs en websites van Nederlanders offline halen, zonder dat daar een rechter aan te pas komt. In veel gevallen blijkt zo een takedown later onterecht: de informatie of een deel daarvan was niet onrechtmatig. Dat is een probleem, en wij hebben ons de afgelopen jaren ingezet om te voorkomen dat informatie zomaar van het internet wordt verwijderd.

Een belangrijke kans daarvoor deed zich voor toen de Europese Commissie aankondigde dat ze regels wil opstellen waarin ze de procedures voor de verwijdering of blokkering van informatie op internet nader uitwerkt. Ze wilde die zogenoemde 'notice-and-action' regels opstellen aan de hand van reacties van belanghebbenden. Bits of Freedom heeft een uitgebreide reactie aan de Europese Commissie gestuurd. Daarin leggen we uit wat het probleem is met de huidige manier waarop informatie van internet wordt verwijderd en hoe je de procedure zo kan inrichten dat zo min mogelijk informatie onterecht wordt verwijderd. De Commissie zal naar verwachting in 2013 haar regels hierover publiceren.

We hebben de overheid gedwongen tot openheid

Gedurende het jaar hebben we geregeld gebruik gemaakt van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) om transparantie over het beleid van de overheid af te dwingen. We hadden in 2012 verschillende Wob-procedures lopen. Zoals hierboven beschreven hebben we een aantal procedures lopen over het vorderen van gegevens van gebruikers door de politie bij sociale media. We zijn daarnaast onder meer Wob-procedures gestart over het automatisch surveilleren van publieke bronnen op internet door de politie, overtredingen van geheimhoudingsplicht door politieagenten, de auditrapporten naar naleving van de regels uit de Wet politiegegevens en de inzet van spyware. Ook hebben we een Wob gestuurd over het advies van Fox-IT met betrekking tot het blokkeren van websites met behulp van een DNS-filter.

We nagelden de grofste privacyschenders aan de schandpaal

In 2012 hebben we voor de achtste keer de Big Brother Awards georganiseerd. Het was weer een groot spektakel met mooie winnaars. In de categorie Overheid heeft het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) gewonnen vanwege het gebruik van omstreden spyware en het binnendringen in de computers van hacking-slachtoffers om een waarschuwingsbericht te sturen. In de categorie Personen ging Minister Edith Schippers er vandoor met de prijs vanwege het forceren van een private doorstart van het EPD, nadat het wetsvoorstel in de Eerste Kamer op privacybezwaren was gestrand. In de categorie Bedrijven heeft Facebook de prijs opgestreken omdat zij ondanks een reeks aan missers op privacygebied naar de beurs gaat met de persoonsgegevens van gebruikers. Fred Teeven was winnaar van de publieksprijs vanwege zijn niet aflatende inzet om privacywetgeving af te zwakken. Alle winnaars hebben een reactie gegeven en het KLPD was aanwezig om de prijzen zelf in ontvangst te nemen. De Awards kregen van 's ochtends tot 's avonds veel aandacht in actualiteitenprogramma's op televisie, radio en kranten.

We spraken op talloze evenementen

In 2012 hebben we op veel evenementen gesproken over internetvrijheid. De lijst is omvangrijk, dus we beperken ons noodzakelijkerwijs tot een selectie. We hebben gesproken in Brussel voor een groep Nederlandse journalisten, bij de Access Conference on Digital Human Rights in Rio de Janeiro, bij een bijeenkomst van de Vereniging Privacyrecht, bij het IIC Telecommunications and Media Forum in Brussel, bij het Euroforum dataprotectiecongres, het Nationaal Privacy Debat, het Nederlandse Internet Governance Forum, de Rabobank, de VU en de Haagse Hogeschool. We hebben dat gedaan samen met onze vaste groep gastsprekers die het afgelopen jaar geregeld namens ons lezingen hebben gegeven en workshops hebben georganiseerd.

We werkten samen met de internationale internetvrijheidsgemeenschap

Het werk dat we in 2012 hebben verricht, is niet altijd zichtbaar als werk van Bits of Freedom. We hebben in 2012 ook bijgedragen aan de werkzaamheden van onze

Europese koepelorganisatie EDRI. Zo hebben we een belangrijke bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van de positie van EDRI op het gebied van de Europese privacyregels, door het opstellen van amendementen, het onderhouden van contacten met beleidsmakers en het opstellen van position papers. De directeur van Bits of Freedom is daarnaast de penningmeester van EDRI en begeleidt samen met de rest van het bestuur de groei en professionalisering van het bureau van EDRI. Ook hebben we geregeld tijd besteed aan het delen van onze kennis op het gebied van netneutraliteit met andere organisaties in andere landen die een kans zien om vergelijkbare wetgeving te introduceren. Tot slot hebben we een serieuze bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de Draft International Principles on Communications Surveillance and Human Rights. In dit document, een initiatief van Privacy International, worden de belangrijkste grondrechtelijke voorwaarden voor landen op het gebied van communicatiesurveillance beschreven.

Overige projecten

In 2012 is de website waarmee gebruikers inzage kunnen vorderen in hun eigen gegevens, de Persoonsgegevens Inzage Machine (PIM), verder ontwikkeld met de hulp van een aantal vrijwilligers. Daarnaast is het Zwartboek Datalekken, waar de belangrijkste datalekken worden bijgehouden, ook in 2012 bijgewerkt. We hebben de eerste stappen gezet om een workshop internetactivisme voor sympathisanten te ontwikkelen, maar deze is vanwege een gebrek aan belangstelling uitgesteld tot 2013. We hebben de eerste stappen gezet voor het organiseren van een workshop over internet voor kamerleden. We zullen die workshop in 2013 organiseren. We hebben verder de eerste stappen gezet voor het aantrekken van Fellows: mensen met een relevante expertise en netwerk die voor een beperkte periode bij ons onderzoek komen doen naar een voor Bits of Freedom relevant onderwerp. Ook hebben de Amerikaanse surveillance-onderzoeker Chris Soghoian en Peter Eckersley, Technology Projects Director van de EFF, ieder afzonderlijk een aantal weken bij ons op kantoor gewerkt. Dit bleek een nuttige manier om kennis uit te wisselen en het netwerk te versterken.

Op welke thema's richten we ons in 2013?

Internetvrijheid is continu in beweging en ontwikkelingen zijn moeilijk te voorspellen. Zo waren we 2012 nog maar nauwelijks begonnen of het kabinet viel. Dat betekende dat we ons moesten richten op de verkiezingsprogramma's, om daar het beleid op een slimme manier te beïnvloeden. Het belangrijkste is dus dat we flexibel blijven, zodat we snel en goed kunnen reageren. Dat gezegd hebbende willen ons in ieder geval op de volgende onderwerpen richten:

- We gaan allereerst ons ervoor inzetten dat de **Europese privacyregels** de belangen van internetgebruikers goed beschermen. De herziening van de regels in 2013 biedt een unieke kans om te zorgen dat internetgebruikers controle over hun privé-gegevens terugkrijgen. We zullen dit in eerste instantie via het Europees Parlement doen. We zullen vervolgens de Europese Raad van Ministers (ook via de Nederlandse politiek) beïnvloeden om die voorstellen te steunen. We zullen onze plannen ondersteunen met campagnes waarbij we internetgebruikers informeren en hun oproepen om zich hard te maken voor privacy in Brussel.
- Wij gaan ons hard maken voor **openheid over vorderingen bij internetdienstverleners**. Ons doel is om ervoor te zorgen dat openbaar wordt hoe vaak de overheid gegevens opvraagt bij internetdiensten, waarbij onderscheid wordt gemaakt per bedrijf en of een verzoek is afgewezen. We doen dit door Wob-procedures te voeren, ook in de rechtzaal, door bedrijven te vragen om deze gegevens openbaar te maken en door te pleiten voor wetgeving in Europees en Nederlands verband.
- We gaan strijden tegen **de plannen voor een massale aftapbevoegdheid** voor veiligheidsdiensten. De regering is van plan om veiligheidsdiensten de bevoegdheid te geven om ongericht verkeer dat loopt via internetkabels te onderscheppen. Dat is onacceptabel. Ons doel is om die wetswijziging te voorkomen en te zorgen de notificatieplicht wordt nageleefd. We zullen dit doen door campagne te voeren, de politiek te adviseren en coalities te sluiten tegen dit voorstel.

- We gaan ons ervoor inzetten dat de **politie uit computers en telefoons blijft**. De regering heeft in 2012 aangekondigd dat ze de Wet computercriminaliteit wil herzien. Het plan is om de politie de bevoegdheid te geven om in te breken in computers en mobiele telefoons en daarop spyware te installeren, die te doorzoeken en gegevens te wissen, ook als die computers of telefoons zich in andere landen bevinden. Ons doel is om die bevoegdheid niet aangenomen te laten worden door het parlement. We gaan dat doen door voort te bouwen op de internationale coalitie die we hebben gebouwd in 2012, door een Nederlandse coalitie te vormen, door het parlement te adviseren over de risico's en door campagne te voeren.

Natuurlijk blijven we ons ook op andere gebieden inzetten voor privacy en communicatievrijheid op internet. Zo zullen we aandacht besteden aan zelfverdediging: we zullen internetgebruikers vertellen hoe ze hun privacy en communicatievrijheid op internet zelf kunnen beschermen. We zullen daarnaast de ontwikkelingen op onderwerpen als het auteursrecht, de bewaarplicht, cloud computing en sociale netwerken blijven volgen en waar nodig reageren. Ook zullen we waar nodig Wob-procedures blijven voeren, en hiervoor een administratietool ontwikkelen. We zullen daarnaast een workshop 'internet voor kamerleden' geven. Ook zullen we een workshop internetactivisme voor ons netwerk geven (de "Bits of Freedom Sessions"). Tot slot zullen we als hiervoor geld beschikbaar is maximaal twee Fellows aantrekken.

AMSTERDAM

LOCATIE:	KANTOOR VAN BITS OF FREEDOM
TIJD:	19/7/2012, 19.34 UUR
SPREKER:	JACOB KOHNSTAMM
AANWEZIG:	63 VRIJWILLIGERS, 6 TEAMLEDEN
ONDERWERP:	EUROPESE PRIVACYREGELS
SFEER:	UITSTEKEND
VLOEISTOF:	34 FLESJES MATE, 108 FLESJES BIER

Onze organisatie

Juridische structuur

De statutaire naam van Bits of Freedom luidt Stichting Bits of Freedom (Bof). Bits of Freedom is statutair gevestigd te Amsterdam en is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Amsterdam onder nummer 34121286. De organisatie van Bits of Freedom bestaat uit de Raad van Bestuur (bestuur) en het bureau. Het bureau bestaat uit de directeur en de overige medewerkers. Een onafhankelijke raad van advies staat de directeur bij ten aanzien van belangrijke inhoudelijke strategische vraagstukken. De dagelijkse en strategische leiding van Bits of Freedom ligt bij de directeur. De directeur heeft een algemene volmacht van het bestuur om namens de stichting te kunnen handelen.

Het bestuur geeft samen met het bureau richting aan de organisatie en de strategie. Het bestuur is werkgever en verantwoordelijk voor het vaststellen van het financieel beleid van de stichting. Het is daarnaast mede belast met het overzien van de werving bij fondsen. Het bestuur vertegenwoordigt de stichting en is gezamenlijk bevoegd. Het bestuur bestaat uit ten minste drie leden. De benoeming vindt plaats voor perioden van maximaal vier jaar, met een maximum van twee termijnen.

De statuten zijn gedurende het verslagjaar niet gewijzigd. De statuten zijn op de website gepubliceerd.

Het bestuur

Het bestuur bestond in 2012 uit Joris van Hoboken, Karianne Thomas, Remmelt Vetkamp en Lonneke van der Velden. Lonneke is in de loop van 2012 toegetreden.

Joris van Hoboken is de voorzitter van het bestuur van Bits of Freedom. Hij heeft een promotieonderzoek bij het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam afgerond en is daar nu werkzaam als senior onderzoeker. Joris van Hoboken is lid van het bestuur sinds 2007 (in het vorige jaarverslag is ten onrechte vermeld dat hij sinds 2006 lid is van het bestuur).

Remmelt Vetkamp is penningmeester van het bestuur van Bits of Freedom. Remmelt Vetkamp is lid van het College van Bestuur van Hogeschool Zuyd, waar hij verantwoordelijk is voor de integrale bedrijfsvoering. Remmelt Vetkamp is lid van het bestuur sinds 2010. Remmelt Vetkamp is tevens bestuurslid van De Maatschappij regio Zuid Limburg.

Karianne Thomas is sinds 1999 werkzaam bij advocatenkantoor Van Doorne. Karianne Thomas adviseert en procedeert op het gebied van het intellectuele-eigendomsrecht en het reclame- en entertainmentrecht. Karianne Thomas is lid van het bestuur sinds 2009. Karianne Thomas is tevens bestuurssecretaris van Novamedia.

Lonneke van der Velden is secretaris van het bestuur van Bits of Freedom. Ze werkt aan een promotieonderzoek over online surveillance, technologie en activisme aan de Universiteit van Amsterdam en is docent bij de afdeling Mediastudies. Zij is sinds 2012 lid van het bestuur.

De leden bekleden afgezien van de hierboven vermelde werkzaamheden geen voor Bits of Freedom relevante nevenfuncties.

Het bestuur is in 2012 in totaal vier keer bijeengekomen. Daarnaast is op ad hoc basis geregeld overleg over lopende zaken gevoerd. Het bestuur heeft samen met de directeur aanvullende financiering verkend en met succes aangevraagd. Het bestuur heeft verder de onderlinge taken verder gespecificeerd in een huishoudelijk reglement en de vergaderingen meer thematisch georganiseerd per kwartaal, waardoor verslagen en evaluaties synchroon zullen gaan lopen. Een ander belangrijk punt van aandacht in 2012 voor het bestuur was de samenstelling van en de contacten van het bestuur met het team. Het team van Bits of Freedom is de laatste twee jaar flink gegroeid en er hebben in 2012 veel opvolgingen plaatsgevonden. Deze opvolgingen zijn naar tevredenheid van het bestuur verlopen.

De bestuursleden worden door het bestuur bij coöptatie en met algemene stemmen benoemd. Bij een vacature of een voorgenomen uitbreiding van het bestuur, wordt de directeur om advies gevraagd. Als de directeur een benoeming niet in het belang van Bits of Freedom acht, zal hij het bestuur hierover tijdig informeren. In dat geval kan het bestuur slechts gemotiveerd en op goede gronden de voorgedragen benoeming toch door laten gaan. Een lid van het bestuur wordt benoemd voor ten hoogste vier jaar en kan maximaal één keer worden herbenoemd.

Het bureau

De directeur van Bits of Freedom is Ot van Daalen. Hij was voorheen advocaat bij De Brauw Blackstone Westbroek. Hij is sinds augustus 2009 werkzaam bij Bits of Freedom. In 2012 is het bureau van samenstelling veranderd. Daphne van der Kroft, Geertje de Man en Willemijn Aerds hebben het bureau van Bits of Freedom verlaten. We willen hen hartelijk danken voor hun bijdrage aan Bits of Freedom. Tegelijkertijd zijn drie nieuwe medewerkers aangetrokken: één communicatiespecialist, één office manager en twee onderzoekers. Aan het einde van 2012 bestond het bureau naast de directeur uit Rejo Zenger, Tim Toornvliet, Martijn Loth, Janneke Slötjes en Simone Halink. Gedurende het jaar heeft Floor Terra een periode bij Bits of Freedom als programmeur gewerkt. Afran Groenewoud en Bram Wits hebben op freelance basis bijgedragen aan de Big Brother Awards van 2012. Suzanne Leijten en Xander Bouwman hebben daarnaast op freelance basis ondersteunende werkzaamheden voor Bits of Freedom verricht. Niels Westerlaken heeft in 2012 stage bij ons gelopen. Ancilla van de Leest heeft in 2012 de organisatie van een workshop voor kamerleden gestart, en zal die in 2013 afronden.

De raad van advies

De raad van advies bestaat uit prominenten met expertise op het gebied van recht, politiek, media en technologie. Benoeming en ontslag van de leden van de raad van advies geschiedt door het bestuur op voordracht van de directeur aan de hand van een uitgewerkte profielschets van de gewenste samenstelling van het adviesorgaan.

De raad van advies komt eens in de zes maanden bij elkaar en geeft dan aan de hand van een discussiestuk advies aan Bits of Freedom over twee of drie specifieke onderwerpen in het kader van de inhoudelijke, middellange termijn strategie van Bits of Freedom. De leden van de raad van advies worden voor maximaal vier jaar benoemd en kunnen slechts één keer worden herbenoemd.

In 2012 is de raad van advies twee keer bijeengekomen om Bits of Freedom te adviseren. Tijdens de bijeenkomst begin 2012 is vooral gesproken over de onderwerpen waarop Bits of Freedom zich dat jaar zou moeten richten. Leden van de raad van advies noemden een aantal belangrijke ontwikkelingen in Europa, waaronder de herziening van de bewaarplicht en de herziening van de privacyregels. De ontwikkeling dat steeds meer van onze publieke activiteiten zich afspelen op private infrastructuur - de "privatisering"

van handhaving op het internet – is een terugkerend thema waarvoor de leden van de raad van advies aandacht vragen. De verwachting is verder dat er toenemend problemen ontstaan rondom cloud computing en de inbeslagname van domeinnamen. Aan het einde van 2012 is de raad van advies nog een keer bij elkaar gekomen. Toen is vooral gesproken over de onderwerpen waarop Bits of Freedom zich in 2013 zou moeten richten. Ook is geadviseerd om niet te veel onderwerpen tegelijk op te pakken, omdat dat de effectiviteit van Bits of Freedom kan beperken. Bits of Freedom heeft naar aanleiding van die adviezen haar strategie voor 2013 aangepast zodat ze zich op minder onderwerpen tegelijk richt.

Op dit moment bestaat de raad van advies uit de volgende leden:

- Rop Gonggrijp (mede-oprichter van XS4ALL)
- Bernt Hugenholtz (hoogleraar Universiteit van Amsterdam en directeur Instituut voor Informatierecht)
- Erik Huizer (directeur Kennis bij TNO ICT)
- Bart Jacobs (hoogleraar Radboud Universiteit)
- Bert-Jaap Koops (hoogleraar Universiteit van Tilburg)
- Eben Moglen (hoogleraar Columbia University en advocaat Software Freedom Law Center)
- Sjoera Nas (College bescherming persoonsgegevens)
- Jaap Stronks (mede-oprichter communicatie-adviesbureau Johnny Wonder)
- Sophie in 't Veld (Europarlementariër D66)

Bart Jacobs is in 2012 aangewezen als voorzitter van de raad van advies.

Statutaire doelstelling

De statutaire doelstelling van Bits of Freedom is “het verdedigen en bevorderen van digitale burgerrechten in de informatiemaatschappij, waaronder in het bijzonder het grondrecht op communicatievrijheid en het grondrecht op privacy, en al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord”. In de statuten is nader uitgewerkt met welke specifieke middelen deze doelstelling behaald wordt:

- burgers, beleidsmakers en bedrijven bewust te maken van het belang van deze grondrechten;
- het bevorderen van een constructieve dialoog tussen burgers, overheid en bedrijven over de betekenis en uitoefening van deze grondrechten in de informatiemaatschappij;
- het gevraagd en ongevraagd adviseren van beleidsmakers respectievelijk bedrijven over (voorgenomen) wet- en regelgeving respectievelijk zelfregulering die deze grondrechten kunnen beperken;
- het voeren van campagnes tegen (voorgenomen) wet- en regelgeving of zelfregulering die deze grondrechten kunnen beperken;
- en het coördineren en uitvoeren van bovengenoemde activiteiten met qua doelstelling vergelijkbare organisaties in Europees en internationaal verband.

Werkgeverschap en beloningen

De leden van het bureau, onder wie de directeur, zijn in dienst van de stichting. Bits of Freedom wil een aantrekkelijke en stimulerende werkgever zijn die investeert in mensen, zowel werknemers als vrijwilligers. De stichting heeft als uitgangspunt dat beloning plaatsvindt overeenkomstig de salariëring bij de overheid en de ervaring en kwaliteiten van de betrokken medewerker. Naast het salaris wordt in het bijzonder budget vrijgemaakt voor scholing en persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers. In de praktijk blijkt overigens dat dit budget nog niet expliciet is aangesproken. Dit komt deels doordat medewerkers al voldoende persoonlijke ontwikkeling ‘op het werk’ doormaken, maar ook doordat medewerkers het gevoel hebben dat het moeilijk is om hiervoor tijd vrij te maken. We zullen in 2013 stimuleren dat medewerkers ook gebruik maken van deze mogelijkheid om zich persoonlijk te ontwikkelen. Bits of Freedom biedt ook ruimte aan

talentvolle stagiaire(s).

Leden van het bestuur of de raad van advies van de stichting kunnen niet ook in dienst zijn van de stichting. Daarvoor is gekozen om te zorgen dat de twee belangrijkste organen van de stichting, de directeur en het bestuur, elkaar vanuit een onafhankelijke positie goed kunnen blijven aanvullen en zo nodig controleren. De leden van het bestuur ontvangen vacatiegeld van 500 euro per jaar. Het bestuur heeft in 2012 geen onkostenvergoeding voor hun bestuurlijke activiteiten ontvangen. Eén lid van het bestuur heeft in 2012 wel een aantal keer Bits of Freedom vertegenwoordigd bij bijeenkomsten, waaronder een congres over privacy in het buitenland. Die kosten zijn vergoed. Het lidmaatschap van de raad van advies is onbezoldigd. De leden van de raad van advies ontvangen geen onkostenvergoeding.

Vrijwilligersbeleid

We vinden het belangrijk om mensen op vrijwillige basis te laten bijdragen aan onze organisatie. Bits of Freedom is daarnaast een kleine organisatie die veel wil bereiken en we kunnen dan ook niet zonder vrijwilligers. Op die manier kan Bits of Freedom gebruik maken van de expertise, het netwerk en de tijd van sympathisanten die deze onderwerpen belangrijk vinden. Bovendien kunnen mensen zo beter het werk van Bits of Freedom leren kennen.

In 2012 hebben we hiervoor ons samenwerkingsplatform voor vrijwilligers, BitLabs, gelanceerd. Via BitLabs kunnen vrijwilligers aangeven aan wat voor soort projecten ze willen meewerken en voorstellen doen voor nieuwe projecten. We zullen in 2013 evalueren hoe BitLabs in de praktijk bevalt. BitLabs is een succes als via het platform een beperkt aantal projecten zijn gestart en voor zover mogelijk binnen de geplande termijn zijn afgerond. Geïnteresseerde vrijwilligers kunnen zich opgeven via bitlabs.bof.nl.

Op dit moment hebben we nog vier mailinglijsten waar vrijwilligers geabonneerd zijn en waar we verzoeken om hulp naartoe sturen. Inmiddels zijn meer dan 300 vrijwilligers op deze mailinglijsten geabonneerd, waaronder talloze experts binnen verschillende vakgebieden. Een aantal belangrijke stukken die we hebben geschreven zijn ontstaan in nauwe samenwerking met deze vrijwilligers. De bedoeling is dat BitLabs op termijn de

functie van de mailinglijsten grotendeels zal overnemen. We hebben daarnaast ook in 2012 weer ruimte geboden aan bloggers die op vrijwillige basis gedurende een bepaalde periode een dag per week bij ons op kantoor artikelen schreven. Ook in 2013 zullen we weer ruimte bieden voor gastbloggers.

We organiseren een aantal keer per jaar borrels voor vrijwilligers – de Boffels. Die zijn goed bezocht: meestal tussen de 40 en 60 mensen per borrel. Het afgelopen jaar hebben onder meer Lodewijk van Zwieten van het Openbaar Ministerie en Jacob Kohnstamm van het College Bescherming Persoonsgegevens tijdens de borrels een korte lezing gehouden.

Veel vrijwilligers hebben het afgelopen jaar een belangrijke bijdrage geleverd aan ons werk. Op deze plek zijn we niet in staat iedereen te noemen die heeft bijgedragen, maar we willen een aantal mensen in het bijzonder bedanken. We willen Oliver Bruno, Jan Schenk, Mirjam Remie, Arjen de Vries, Matthijs van Dijk, Rein Groot en Lindsay Szilvasi hartelijk danken voor hun bijdragen aan onze blog in 2012. Hans de Zwart, Matthijs van Bergen, Floor Terra en Esther Koppejan willen we hartelijk danken voor de lezingen die ze namens ons hebben gegeven. We willen het team dat PIM heeft onderhouden hartelijk bedanken: Martijn van der Veen, Emre Yildirim, Martijn Vromans en Alexander Schrijver. Ook willen we Lindsey Coelingh bedanken voor het ontwerp van de flyers van de Sessions. Verder willen we de helden van LargeTosti die de Big Brother Awards website en de Digitale Vrijheidswijzer opnieuw hebben gebouwd in het bijzonder bedanken. Onze technische infrastructuur wordt nog steeds mede onderhouden door Paul Vogel: veel dank daarvoor! Tot slot willen we het team van de KleineLetterChecker bedanken: Alexander van den Anker, Arnoud Engelfriet, Bob de Jong, Coen Warmer, Joep van Loon, Marc Smits, Wieger Bontekoe en Xaviera Ringeling. We hopen dat we de KleineLetterChecker in 2013 snel kunnen lanceren! Maar daarmee doen we iedereen die we niet hebben genoemd onrecht. Daarom: heel veel dank aan iedereen iedereen die heeft bijgedragen aan het succes van de beweging!

De passie, de expertise, de feedback en de steun van vrijwilligers is voor ons een van de mooiste aspecten van ons werk en maakt tevens dat wij vele malen effectiever zijn. We hopen op jullie steun in 2013 om onze gezamenlijke doelen te bereiken.

DEN HAAG

LOCATIE:	EERSTE KAMER
TIJD:	8/5/2012, 22.05 UUR
AANWEZIG:	75 SENATOREN
KAMERSTUK:	32.549
ONDERWERP:	NETNEUTRALITEIT
MOTIES:	1
KUDO'S:	DUBBELPLUS

De lessen van 2012

Bits of Freedom streeft continu naar verbetering. Op die manier kunnen we zorgen dat we vrijheid op internet zo goed mogelijk verdedigen en dat we bijdragen van vrijwilligers en donateurs zo efficiënt mogelijk inzetten. Daarom kijken we ook kritisch naar wat het afgelopen jaar beter had gekund, en wat we daaruit leren voor de toekomst:

- **Meer empowerment.** We hadden in 2012 het voornemen om een aantal gidsen te schrijven: voor bloggers, internetgebruikers en developers. Dat is niet gelukt omdat we daar geen tijd voor hadden. Achteraf hebben we ook geleerd dat een gids niet het juiste middel is om de doelgroep te ondersteunen. Wel bleken gebruikerstips gretig aftrek te vinden. We willen in 2013 dan ook meer nadruk leggen op voorlichting via blogs, maar we zullen die niet in de vorm van statische gidsjes uitbrengen.
- **Realistisch plannen.** In 2012 bleek opnieuw dat we veel hooi op onze vork namen, en dat we hierdoor een belangrijk deel van onze voornemens niet konden uitvoeren. Zo hebben we de hierboven genoemde gidsjes bijvoorbeeld niet ontwikkeld. Ook hebben we geen workshop voor kamerleden georganiseerd. Dat is niet wenselijk. We willen daarom realistischer plannen. We willen dat doen door ons actief op een beperkt aantal onderwerpen te richten en voor zover mogelijk meetbare doelstellingen duidelijker vast te leggen. Onderwerpen die om aandacht maar niet om actieve interventies vragen, zullen door ons worden gemonitord.
- **Bits of Freedom Sessions anders organiseren.** In 2012 wilden we een workshop internetactivisme – de Bits of Freedom Sessions - organiseren voor sympathisanten. Omdat te weinig geschikte kandidaten zich hadden opgegeven hebben we besloten om de workshop in 2013 anders in te richten. We zullen de Sessions meer richten op een groep geschikte vrijwilligers en sympathisanten waarvan we weten dat die hierin geïnteresseerd zijn.

- **Sneller reageren, anders communiceren.** De feedback die we hebben gekregen van de raad van advies, is dat onze communicatie en dan vooral onze blogs in 2012 erg op de politiek gericht zijn geworden. Tegelijkertijd schrijven we vrijwel nooit meer “lichte” achtergrondblogs (zoals: “Creatief met bitjes en boutjes? Sluit je aan bij een hackerspace!”). Ook hadden we soms sneller op ontwikkelingen kunnen reageren: hierdoor hebben we kansen laten liggen om in de media op te treden. We gaan hieraan aandacht besteden in 2013. Dit gaan we doen door onze website zo in te richten dat we sneller kunnen reageren en hieraan ook aandacht te besteden bij de ontwikkeling van medewerkers.
- **De samenwerking verbeteren.** Vrijwel het gehele team van Bits of Freedom is in 2012 vernieuwd: er zijn vijf nieuwe medewerkers aangenomen en er zijn drie medewerkers vertrokken. Dat heeft invloed gehad op de samenwerking van het team, intern én met vrijwilligers. Het is belangrijk om de interne samenwerking en de samenwerking met vrijwilligers te optimaliseren. We zullen hieraan in het bijzonder aandacht besteden in 2013, onder meer door dit onderdeel te maken van de beoordeling en door de structuur van projecten hierop in te richten, en door meer samen te werken via BitLabs.
- **De administratie van Wob-procedures verbeteren.** Met betrekking tot één Wob-procedure hebben we helaas door een fout de beroepstermijn gemist. Gelukkig kan die fout op verschillende manieren worden gerepareerd, maar het is wel ongelukkig. We willen daarom de administratie van Wob-procedures verder automatiseren om dit te voorkomen. We zullen hiertoe een tool bouwen en die onder een open source licentie uitbrengen.

DRIEBERGEN

LOCATIE: KLPD
AANWEZIG: 5
DATUM: 26/11/2012, 15.12
GELEGENHEID: WOB-HOORZITTING
ARGUMENTEN: JURIDISCH, HOGE KWALITEIT
UITKOMST: NOG NIET BEKEND
SFEER: GOED, MAAR KRITISCH
TRANSPARANTIE: BEPERKT

Onze communicatie

Ook in 2012 was Bits of Freedom regelmatig in het nieuws. Vergeleken met 2011 zijn we minder vaak gevraagd om op nieuws te reageren, maar hebben we wel vaker de media gehaald met eigen activiteiten en onderzoeken. Het is niet informatief om hier een volledig overzicht te geven van alle media waarin we zijn genoemd. Daarom hebben we hier onder een selectie gemaakt aan de hand van de belangrijkste onderwerpen.

- Begin van het jaar was er veel aandacht voor de strijd tussen Brein en providers over de **blokkade van The Pirate Bay**. We kwamen aan het woord op onder andere NOS op 3, 3FM, Radio 1, verschillende dagbladen, nu.nl, GeenStijl en diverse andere blogs en nieuwssites.
- Het hele jaar door stond **ACTA** in de belangstelling. Eerst waren er de massale protesten van internetters in heel Europa, vervolgens de afwijzing van het verdrag door het Europees Parlement en later de discussie over bepalingen uit ACTA die in andere verdragen opdoken. We schreven twee keer een opinie in de nrc.next, werden regelmatig geciteerd in verschillende andere kranten en op GeenStijl, nu.nl, 3voor12 en andere online media. De radioluisteraars bereikten we via BNR, Radio1 en diverse lokale stations.
- Net als in eerdere jaren konden de **Big Brother Awards** ook dit jaar weer op media-aandacht rekenen. Nieuws over de nominaties en de uiteindelijke winnaars werd opgepikt door Nieuwsuur, de NOS, RTV Utrecht en bijna alle landelijke en regionale dagbladen. We waren te gast in de radioshow van Giel Beelen op 3FM en te horen op BNR en Radio1. Verder was er ook veel online aandacht voor de awards op nu.nl, Webwereld en veel andere blogs en nieuwssites.
- Het aannemen van de wet voor **netneutraliteit** door de Eerste Kamer leverde veel publiciteit op, ook internationaal. Naast de bekende Nederlandse print- en online media werden we genoemd op sites als Wired, BoingBoing, Netvibes en The Verge.

- Ons eigen onderzoek naar het naleven van de **Wet politiegegevens** door de politie haalde de ochtendjournaals van RTL en de NOS. Verder kreeg het aandacht in de Volkskrant, Trouw, de Telegraaf (in een artikel en hoofdredactioneel commentaar) en op tientallen websites en blogs.
- Richting het eind van het jaar stond **cybersecurity** volop in de belangstelling. Met name de hackvoorstellen van minister Opstelten en onze reactie daarop, maar ook het voorstel voor de decryptieplicht en ons Cybersecuritybeleid van de Toekomst konden op media-aandacht rekenen. We werden geciteerd in onder andere het NOS-journaal, Radio1, BNR, FunX, GeenStijlTV, Trouw, NRC, de Volkskrant en op nu.nl. En ook buitenlandse media pikten het onderwerp op. We werden genoemd in onder andere The International Herald Tribune, Huffington Post en via Associated Press op tientallen andere nieuwssites, van de VS tot Turkije.

Verder waren we nog op diverse andere manieren in de media. Zo vertelden we in De Rekenkamer van de KRO over privacyschendende apps, mochten we in twee programma's van SchoolTV vertellen over privacy en online rechten, werden we geïnterviewd over de nieuwe voorwaarden van Instagram door EditieNL van RTL4 en over de protesten tegen SOPA door het NOS-journaal. Tot slot leverden we bijdrages aan verschillende tijdschriften zoals Baaz Magazine, PC Active en Android Magazine.

Onze website kon in 2012 op gemiddeld ruim 28.000 bezoekers rekenen. Dit is iets meer dan in 2011 (toen we de laatste maanden gemiddeld 25.000 bezoekers per maand kregen). Een opvallende piek was er in mei, toen na het aannemen van netneutraliteit veel internationale sites naar een Engelstalig blog op onze site verwezen. Het bezoekersaantal schoot die maand omhoog naar ongeveer 62.500. In de zomermaanden zagen we dan weer een dip in de bezoekersaantallen (gemiddeld 15.000).

Onze financiën

Onze inkomsten en uitgaven in 2012

De inkomsten van Bits of Freedom in 2012 bedroegen € 459.399. Die inkomsten bestonden voor een belangrijk deel uit bijdragen van de stichtingen Internet4All, Adessium en SIDN. Een groeiend deel is daarnaast afkomstig van individuele donaties: inmiddels meer dan € 110.000. Een klein deel van onze inkomsten is afkomstig van bedrijfssupporters.

Het bleek in 2012 niet makkelijk om nieuwe potentiële donateurs te bereiken. We hebben een donateurscampagne georganiseerd op 1 november. De resultaten daarvan vielen tegen; we hebben slechts een fractie van de donaties ontvangen die we de jaren daarvoor wisten aan te trekken. Uit een analyse hiervan bleek dat die uitkomst verbeterd had kunnen worden met een betere organisatie en een duidelijk doel ('1000 donateurs in 1 dag'). Daarom hebben we op basis van deze conclusies in de week van 10 tot en met 14 december een nieuwe donateurscampagne georganiseerd waarin we 750 nieuwe donateurs hebben proberen aan te trekken. Dat is gelukt: we hebben hiermee meer dan € 30.000 aangetrokken. De inkomsten uit individuele donaties zijn uiteindelijk dus ongeveer gelijk aan de begroting, maar dit was tot medio december 2012 onzeker. Ook blijkt dat de inkomsten van individuele donateurs vrij moeilijk te voorspellen zijn; vooral incidentele donaties per maand fluctueren sterk. We starten 2013 in met bijna 1.500 vaste donateurs, die ons met in totaal iets meer dan € 90.000 steunen.

Zoals blijkt uit onderstaande tabel is het niet gelukt om het begrote bedrag van bedrijfsdonateurs volledig aan te trekken; anders dan de vorige keren hebben we geen nieuwe megabitsupporters weten aan te trekken. Wel hebben we één nieuwe gigabitsupporter weten aan te trekken. Ook steunden vier nieuwe kilobitsupporters ons. Eén megabitsupporter heeft zijn steun niet gecontinueerd vanuit financiële overwegingen.

We hebben geen projectgebaseerde inkomsten weten aan te trekken, anders dan de inkomsten afkomstig van de verkoop van kaartjes voor de Big Brother Awards. We hebben tegelijkertijd ook niet alle voorgenomen projecten uitgevoerd.

Al met al zijn de inkomsten exclusief projectgebaseerde inkomsten voor 2012 ongeveer

gelijk aan onze verwachtingen, met dien verstande dat de incidentele donaties iets hoger zijn dan begroot, dat de donaties van bedrijfssupporters iets lager zijn dan begroot en dat de baten uit beleggingen (onder de post 'Overig') iets hoger zijn dan begroot. De projectgebaseerde inkomsten zijn een stuk lager dan begroot.

Inkomsten 2012 (x € 1.000)	Begroot	Werkelijk
Individuele donateurs	105	111
Fondsen	315	315
Bedrijfsdonateurs	29	23
Overig	1	6
Subtotaal	450	454
Projectgebaseerd	38	5
Totaal	488	459

De uitgaven in 2012 bedroegen € 449.504. Het grootste deel daarvan is besteed aan personeelskosten. Zoals hieronder blijkt, zijn de werkelijke kernkosten vrijwel gelijk aan de begrote kosten. De kosten voor personeel zijn iets hoger omdat we een tijdje een programmeur in dienst hebben gehad. De kosten voor samenwerking met vrijwilligers zijn lager, omdat minder evenementen zijn georganiseerd dan begroot. De kosten voor projecten zijn lager dan begroot. Dit komt doordat een deel van de projecten niet is uitgevoerd. We hebben hiervoor deels gekozen omdat wij het financieel onverantwoord achten om dit geld uit te geven. Tot medio december 2012 hadden wij namelijk een gat in de begroting, niet alleen in 2012 maar ook in 2013. Daarnaast is een deel van de projecten, de Fellowships, uitgesteld tot 2013 omdat de beoogde kandidaten niet beschikbaar waren in 2012. Een deel van de projecten zou verder pas worden uitgevoerd als we hiervoor inkomsten hadden aangetrokken. Die inkomsten zijn niet aangetrokken: we hadden € 38.000 aan projectgebaseerde inkomsten begroot, en we hebben uiteindelijk slechts iets meer dan vijfduizend euro aangetrokken. Het voornemen om 2012 af te sluiten met een negatief resultaat hebben wij dan ook gedurende het jaar bijgesteld. Doordat we 2013 nu beginnen met een grotere bestemmingsreserve zijn we echter beter in staat om de terugval aan inkomsten uit fondsen op te vangen en rekening te houden met de moeilijk te voorspellen inkomsten van individuele donateurs.

Uitgaven 2012 (x € 1.000)	Begroot	Werkelijk
Personeelskosten	325	335
Huisvesting	30	29
Kantoor	12	8
Communicatie	20	19
Samenwerking vrijwilligers	8	2
Algemene kosten	29	22
Subtotaal	423	415
Specifieke projecten	141	34
Totaal	564	450

Bits of Freedom streeft ernaar om zo efficiënt mogelijk om te gaan met haar middelen. Het uitgangspunt van Bits of Freedom is dat niet meer dan 20% van de beschikbare arbeidsuren en financiële middelen worden besteed aan fondsenwerving. De belangrijkste fondsenwervingactiviteiten in 2012 waren het organiseren van twee individuele donateurscampagnes in november en december 2012, het benaderen van bedrijfsdonateurs en het aantrekken van financiering van de Open Society Foundations (OSF).

In 2012 is iets meer dan 8% van de inkomsten besteed aan fondsenwerving. Daarnaast is iets meer dan 16% besteed aan beheer en administratie. Ongeveer 75% van de middelen is dus direct besteed aan de doelstelling van Bits of Freedom: het verdedigen van digitale burgerrechten.

Op het gebied van vermogensbeheer en financiële reserves streeft Bits of Freedom ernaar om een continuïteitsreserve van 1/4e van haar jaarlijkse kosten voor het komende jaar aan te houden. In de praktijk reserveert zij een bedrag van € 100.000 hiervoor. Daar zijn we in 2012 in geslaagd. Bits of Freedom belegt niet in risicovolle financiële producten. Wel wordt gestreefd naar rente op de (tijdelijk) ongebruikte liquiditeiten. De jaarrekening die is bijgevoegd achterin dit jaarverslag is gecontroleerd door Pieter Alblas van WITH Accountants. Naar zijn oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld

van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Bits of Freedom per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

Financiering in de komende jaren

Bits of Freedom heeft de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan het ontwikkelen van een duurzame financiering. Alleen op die manier kan Bits of Freedom immers op de lange termijn actief blijven. Daarbij staat voorop dat haar onafhankelijkheid gewaarborgd moet blijven.

Bits of Freedom trekt haar financiering uit drie bronnen aan: zij streeft ernaar om minimaal een derde van individuele donateurs, minimaal een derde van fondsen en stichtingen en maximaal een derde van bedrijven aan te trekken. Binnen deze laatste twee pijlers trekken we financiering van verschillende donateurs aan. Bits of Freedom heeft conform deze plannen in de afgelopen jaren met succes de financiering van individuele donateurs en bedrijven laten groeien, en financiering van verschillende fondsen aangetrokken.

Een belangrijke bijdrage aan onze financiering in de afgelopen jaren was afkomstig van Internet4All: tot en met 2012 bedroeg deze € 200.000 per jaar. In 2013 zal de financiering van Internet4All echter conform afspraak significant minder worden. Omdat de terugval in inkomsten naar de oorspronkelijk afgesproken € 75.000 erg groot was, is Internet4All bereid gevonden om ons in 2013 te steunen met een extra bedrag van € 25.000. Hierdoor is de bijdrage van Internet4All in 2013 in totaal € 100.000. Verder hebben we met succes financiering aangevraagd, die heeft toegezegd twee projecten te willen steunen met een financiering van € 50.000 per jaar voor een periode van twee jaar. OSF verleent deze steun voor ons werk op het gebied van de herziening van de Europese privacyregels en ons werk op het gebied van openbaarheid over opvragingen van gegevens bij online internetdiensten. In 2014 zullen de contracten met Adessium en SIDN aflopen. We zullen in 2013 proberen om Adessium en SIDN ervan te overtuigen ons na 2013 opnieuw te steunen. Ook zullen wij in 2013 een nieuw fonds proberen aan te trekken dat de verdere terugval van inkomsten van Internet4ALL in 2014 naar € 55.000 kan helpen opvangen.

Uit de ervaringen van 2012 blijkt dat het minder makkelijk is om incidentele donateurs en bedrijfssupporters aan te trekken dan we in 2011 hadden verwacht. We hebben daarom de begroting voor 2013 aangepast: we verwachten weliswaar nog steeds 300 nieuwe vaste individuele donateurs per jaar aan te trekken, maar we verwachten € 22.000 aan incidentele donaties aan te trekken (in plaats van de eerder verwachte bijna € 40.000) en € 26.500 van bedrijfssupporters (in plaats van de eerder verwachte bijna € 35.000). De inkomsten van merchandise hebben we ook lager ingeschat (rond de € 1.000 in plaats van € 4.000).

Financiën voor 2013

De streefinkomsten van Bits of Freedom in 2013 exclusief projectgebaseerde inkomsten bedragen € 424.104. Daarvan zal een belangrijk deel afkomstig zijn van fondsen, waaronder Internet4All, Adessium, SIDN en OSF. De inkomsten ten behoeve van specifieke projecten kunnen meer bedragen als meer voorstellen voor projecten worden gehonoreerd.

Verwachte inkomsten 2013 (x € 1.000)

Individuele donateurs	129
Fondsen	265
Bedrijfsdonateurs	27
Overig	4
Subtotaal	424
Projectgebaseerd	13
Totaal	437

De uitgaven van Bits of Freedom in 2013 zullen naar verwachting € 473.271 bedragen, waarbij enige marge is opgenomen voor onvoorziene kosten. Er is daarnaast rekening gehouden met een aantal specifieke projecten. Wij verwachten dat de hiermee gemoeide kosten niet meer dan € 49.500 bedragen, maar deze kosten zullen deels afhankelijk zijn van of aanvragen voor projecten worden gehonoreerd. In totaal zouden die kosten dan € 522.771 bedragen. De uitgaven die met een deel van deze projecten gemoeid zijn, zullen slechts worden gedaan als financiering hiervoor beschikbaar is. Bij de begroting is rekening gehouden met een bezetting van tussen de 5 en 6 FTE. Ook is hierbij rekening gehouden met overlap van medewerkers om te zorgen dat kennis bij vertrek of tijdelijke afwezigheid zo goed mogelijk wordt overgedragen. Zoals blijkt uit deze begroting zal 2013 met een negatief resultaat worden afgesloten. Het saldo zal bij deze begroting niet significant onder de continuïteitsreserve dalen.

Verwachte uitgaven 2013 (x € 1.000)

Personeelskosten	392
Huisvesting	30
Kantoor	14
Communicatie	8
Samenwerking vrijwilligers	7
Algemene kosten	23
Subtotaal	473
Specifieke projecten	50
Totaal	523

Bits of Freedom zal in 2013 opnieuw de Big Brother Awards organiseren. Ook zal zij een workshop over internetvrijheid voor ambtenaren en parlementsleden organiseren. Ook zal zij de workshop voor vrijwilligers die zich willen inzetten voor internetvrijheid organiseren – de Bits of Freedom Sessions. Bits of Freedom zal indien daarvoor geld beschikbaar is ook op tijdelijke basis maximaal twee Fellows aantrekken die een beperkt aantal maanden zich op een voor internetvrijheid relevant onderzoek richten. Ook zal met het geld dat is ontvangen als gevolg van termijnoverschrijdingen van de overheid in het kader van Wob-verzoeken een software-tool worden ontwikkeld om de administratie van Wob-procedures te vergemakkelijken. Die zal worden uitgebracht onder een open source licentie zodat anderen hiervan ook gebruik kunnen maken.

Bedrijfssupporters

Het werk van Bits of Freedom is in 2012 niet alleen mogelijk gemaakt door individuele donaties en fondsen, maar ook door een aantal bedrijven die ons een warm hart toedragen. We willen hen hartelijk bedanken voor hun steun.

Megabit-supporters doneren € 2.500 of meer per jaar

Kilobit-supporters doneren € 500 of meer per jaar

Automatique	ISSX
Baak Advies & Dienstverlening	Kennisland
BliXem Internet	Maverick Translations
Breedband Arnhem	Nederhost
Create Law	NetExpert
De Privacy Praktijk	Provarix B.V.
Eureka Unlimited BV	Saldo Management
Greenhost	Source XS
HBC	Tifkap Enterprises
IDwise	Van Bommel ICT Management & Advies
Innofusie	Wakoopa
Intermax Managed Hosting	Webskoel
Intrakt Informatica	Zinnebeeld

HAMBURG

LOCATIE: CCH CONGRESS CENTER HAMBURG

TIJD: 27/12/2012, 14.07.UUR

BIJDRAGE BITS OF FREEDOM: OUR DAILY JOB: HACKING THE LAW

ONDERSCHRIFT: THE KEY ELEMENTS OF POLICY HACKING

SPREKERS: REJO ZENGER, OT VAN DAALEN

HACKERS: 700+

DISCUSSIE: GOED

DOEL: WORLD DOMINATION

Jaarrekening 2012

Balans per 31 december (na resultaatbestemming)

<u>ACTIVA</u>		31-12-2012	31-12-2011
<u>Vaste activa</u>		€	€
Materiële vaste activa	1		
Verbouwing		7.118	12.456
Inventaris		7.361	8.390
		14.479	20.846
<u>Vlottende activa</u>			
Vorderingen			
Waarborgsommen		4.865	4.865
Overige vorderingen en activa		2.120	438
		6.985	5.303
Liquide middelen	2	190.196	187.276
Totaal activa		211.660	213.425
<u>PASSIVA</u>		31-12-2012	31-12-2011
		€	€
Reserves en fondsen	3		
<i>Reserves</i>			
Continuïteitsreserve		100.000	100.000
Reserve financiering activa		14.479	20.846
Bestemmingsreserve		79.980	72.514
		194.459	193.360
Kortlopende schulden	4		
Belastingen en sociale lasten		-	8.397
Overige kortlopende schulden		17.201	11.668
		17.201	20.065
Totaal passiva		211.660	213.425

Staat van baten en lasten

	Realisatie 2012	Begroting 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
BATEN	5		
Eigen fondsenwerving	453.653	486.620	437.369
Overige baten	5.746	1.000	2.986
Totaal baten	459.399	487.620	440.355
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Lobby, campagne en empowerment	343.708	446.378	243.683
Kosten werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	37.783	38.080	20.452
Kosten van overige baten	2.036	1.200	993
	39.819	39.280	21.445
Beheer en administratie			
Kosten van beheer en administratie	74.773	78.606	58.037
Totaal lasten	458.300	564.263	323.165
Overschot	1.099	-76.643	117.190
Resultaatbestemming			
Continuïteitsreserve	-		23.830
Reserve financiering activa	-6.367		20.846
Bestemmingsreserve	7.466		72.514
Totaal	1.099		117.190

Overzicht lastenverdeling 2012

Lasten		Lobby campagne	Kosten eigen	Werving	Kosten	Totaal 2012	Begroot 2012	Totaal 2011
		empowerment	fondsenwerving	Overige baten	beheer en administratie	€	€	€
Personeelskosten	6	268.362	16.773	-	50.317	335.452	324.723	253.721
Afschrijvingen	1	7.037	440	-	1.319	8.796	10.000	5.722
Huisvestingskosten	7	22.852	1.428	-	4.285	28.565	24.682	14.541
Communicatiekosten	8	2.825	15.600	-	530	18.955	19.500	6.244
Samenwerking vrijwilligers	9	2.026	-	-	-	2.026	8.100	2.171
Kantoorkosten	10	6.214	389	-	1.165	7.768	12.192	10.173
Algemene kosten	11	-	3.153	2.036	17.157	22.346	24.066	16.407
Projecten	12	34.392	-	-	-	34.392	141.000	14.186
Totaal lasten		343.708	37.783	2.036	74.773	458.300	564.263	323.165
			Doelbestedingspercentage baten			74,8%		91,5%
			Doelbestedingspercentage lasten			75,0%		79,1%
			Fondsenwervingspercentage			8,3%		7,9%
								4,7%

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de geldmiddelen die gedurende het verslagjaar beschikbaar zijn gekomen en in het benutten van die geldmiddelen in hetzelfde verslagjaar.

	2012	2011
	€	€
Kasstroom uit activiteiten		
Totaal baten	459.399	440.355
Totaal lasten	458.300	323.165
Overschot	1.099	117.190
Afschrijvingen	8.796	5.722
Cash-flow	9.895	122.912
Mutaties in:		
Waarborgsommen	-	-4.865
Overige vorderingen en activa	-1.682	-142
Belastingen en sociale lasten	-8.397	3.310
Overige kortlopende schulden	5.533	3.492
	-4.546	1.795
Totaal kasstroom uit activiteiten	5.349	124.707
Kasstroom uit investeringen		
Investeringen in materiële vaste activa	-2.429	-26.568
Totaal kasstroom uit investeringen	-2.429	-26.568
Totaal kasstroom	2.920	98.139
Liquide middelen begin	187.276	89.137
Totaal kasstroom	2.920	98.139
Liquide middelen eind	190.196	187.276

Grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis Richtlijn 650 voor “Richtlijn Fondsenwervende Instellingen” van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Doel van deze Richtlijn is inzicht te geven in de kosten van de organisatie en besteding van de gelden in relatie tot het doel waarvoor die fondsen bijeengebracht zijn. De jaarrekening is opgesteld in Euro's.

Vergelijkende cijfers

De jaarrekening over 2012 is ingericht overeenkomstig de Richtlijn Fondsenwervende Instellingen. De cijfers over 2011 zijn waar relevant aangepast om vergelijkbaarheid met het verslagjaar mogelijk te maken.

Grondslagen van waardering

Algemene grondslagen van waardering

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa benodigd voor de doelstelling en voor de bedrijfsvoering worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen, met inachtneming van een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Subsidieverplichtingen zijn opgenomen op basis van een besluit ter zake, welke schriftelijk is kenbaar gemaakt aan de ontvanger van de subsidie.

Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding van de Stichting. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel. Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader voor de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen en gelden die vastliggen in vaste activa.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Nalatenschappen worden opgenomen in het verslagjaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld, derhalve indien de betaling is aangekondigd. Voorschotten worden verantwoord in het boekjaar waarin zij worden ontvangen.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Lasten

Financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en –lasten.

Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

Kostentoerekening

De niet direct toerekenbare kosten worden toegerekend aan de bestedingscategorieën.

De volgende kostensoorten worden als volgt nader verdeeld over de bestedingscategorieën:

Kostensoort	Toerekening
Bestuur	100% aan beheer en administratie
Personeel	80% aan doelstellingen 5% aan fondsenwerving 15% aan beheer en administratie
Beheerskosten	100% aan beheer en administratie

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa zijn in het hierna volgende schema samengevat:

	Verbouwing	Inventaris	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2012			
Aanschafwaarde	16.015	10.553	26.568
Cumulatieve afschrijvingen	-3.559	-2.163	-5.722
	12.456	8.390	20.846
Mutaties boekjaar 2012			
Investeringen	-	2.429	2.429
Afschrijvingen	-5.338	-3.458	-8.796
	-5.338	-1.029	-6.367
Stand per 31 december 2012			
Aanschafwaarde	16.015	12.982	28.997
Cumulatieve afschrijvingen	-8.897	-5.621	-14.518
	7.118	7.361	14.479

De afschrijvingen zijn berekend op basis van de volgende jaarlijkse afschrijvingspercentages:

Verbouwingen	33%
Inventaris	25% - 33%

Toelichting op de balans (vervolg)

VLOTTENDE ACTIVA

	2012	2011
	€	€
<u>2. Liquide middelen</u>		
<u>Kas</u>	273	-
Rekening-courant bank	34.743	9.217
Deposito rekening	54.070	78.025
Spaarrekening	100.931	100.000
Kruisposten	179	34
Saldo per 31 december	190.196	187.276

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

PASSIVA

3. Reserves

Continuïteitsreserve

Saldo per 1 januari	100.000	76.170
Mutatie volgens resultaatbestemming	-	23.830
Saldo per 31 december	100.000	100.000

De continuïteitsreserve wordt gevormd voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat ook in de toekomst aan verplichtingen kan worden voldaan.

De noodzakelijk geachte omvang van de continuïteitsreserve bedraagt € 100.000.

De grondslag hiervoor vormt ongeveer 25 % van de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Toelichting op de balans (vervolg)

	2012	2011
	€	€
Reserve financiering activa		
Saldo per 1 januari	20.846	-
Mutatie volgens resultaatbestemming	-6.367	20.846
Saldo per 31 december	14.479	20.846
Bestemmingsreserve		
Saldo per 1 januari	72.514	-
Mutatie volgens resultaatbestemming	7.466	72.514
Saldo per 31 december	79.980	72.514

De bestemmingsreserve betreffen gelden die in de nabije toekomst besteed worden aan de realisatie van de doelstellingen.

4. Kortlopende schulden

Belastingen en sociale lasten

Af te dragen loonheffing	-	8.397
Saldo per 31 december	-	8.397

Overige kortlopende schulden

Reservering vakantiegeld	9.814	7.981
Jaarrekeningkosten	3.421	3.421
Overlopende passiva	3.966	266
Saldo per 31 december	17.201	11.668

Toelichting op de balans (vervolg)

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Voor de huur van het kantoor is een huurovereenkomst aangegaan ingaande 1 mei 2011 met een looptijd tot 30 april 2013 met betrekking tot pand aan de Bickersgracht 208 te Amsterdam. De opzegtermijn bedraagt 6 maanden. De huurvergoeding bedraagt € 18.600 per jaar.

Toelichting op de baten

	Realisatie 2012	Begroting 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
5. BATEN			
<u>Baten uit eigen fondsenwerving</u>			
Individuele donaties	111.065	105.120	83.570
Fondsen	315.000	315.000	330.000
Bedrijfsdonateurs	22.625	28.500	20.513
Projecten	4.963	38.000	3.286
	453.653	486.620	437.369

In de begroting 2012 is rekening gehouden met een aantal specifieke projecten. Het uitgangspunt daarbij is dat projecten worden uitgevoerd als hiervoor geld beschikbaar is.

<u>Overige baten</u>			
Renteopbrengsten	5.746	1.000	2.986
	5.746	1.000	2.986

Toelichting op de lasten

	Realisatie 2012	Begroting 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
<u>6. Personeelskosten</u>			
Lonen en salarissen	270.285	307.651	206.354
Sociale lasten	46.990	-	32.492
Overige personeelskosten	18.177	17.072	14.875
	335.452	324.723	253.721

Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het boekjaar 2012 op basis van voltijdsmedewerkers bedroeg ongeveer 6 (2011: 5).

De beloning van de directie, bestaande uit salaris, werkgeverlasten en pensioen, bedroeg in 2012 € 74.937 (2011: € 73.456)

7. Huisvestingskosten

Huur- en servicekosten	19.438	19.438	11.022
Onderhoudskosten	5.238	6.288	2.028
Energiekosten en zakelijke lasten	3.889	3.956	1.491
	28.565	29.682	14.541

8. Communicatiekosten

Website en huisstijl	9.585	14.000	6.244
Jaarverslag	2.190	2.500	-
Merchandise	1.342	3.000	-
Wervingskosten	5.838	-	-
	18.955	19.500	6.244

Toelichting op de lasten (vervolg)

	Realisatie 2012	Begroting 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
<u>9. Samenwerking vrijwilligers</u>			
Bijeenkomsten	2.026	8.100	2.171
	2.026	8.100	2.171
<u>10. Kantoorkosten</u>			
Telefoonkosten	1.890	1.692	1.459
Kleine aanschaffingen	5.878	6.000	8.617
Overige kantoorkosten	-	4.500	97
	7.768	12.192	10.173
<u>11. Algemene kosten</u>			
Contributies en abonnementen	4.365	5.474	2.864
Verzekeringen	787	800	800
Bestuursvergoeding	3.500	2.500	-
Jaarrekeningkosten	4.010	4.165	3.421
Juridische kosten	624	6.427	1.180
Administratie- en advieskosten	2.186	2.500	2.583
Bankkosten	2.036	1.200	993
Overige algemene kosten	4.838	6.000	4.566
	22.346	29.066	16.407
<u>12. Projecten</u>			
Kosten projecten	21.505	120.500	5.326
Kosten Big Brother Awards	12.887	20.500	8.860
	34.392	141.000	14.186

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2012 van Stichting Bits of Freedom te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 (met een balanstotaal van € 211.660) en de staat van baten en lasten over 2012 (met een overschot van € 1.099) met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beiden in overeenstemming met Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat

de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bits of Freedom per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

Verklaring betreffende andere voorschriften

Wij melden dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

Was getekend,

Sliedrecht, 25 januari 2013.

WITH accountants B.V.

P. Alblas RA

Begroting 2013

	Begroting 2013	Realisatie 2012	Realisatie 2011
	€	€	€
<u>BATEN</u>			
Eigen fondsenwerving	432.604	453.653	437.396
Overige baten	4.000	5.746	2.986
Totaal baten	436.604	459.399	440.355
<u>LASTEN</u>			
Besteed aan doelstellingen			
Lobby, campagne en empowerment	408.329	343.708	243.683
Kosten werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	29.489	37.783	20.452
Kosten van overige baten	2.160	2.036	993
	31.649	39.819	21.445
Beheer en administratie			
Kosten van beheer en administratie	82.793	74.773	58.037
Totaal lasten	522.771	458.300	323.165
Tekort/Overschot	-86.167	1.099	117.190

BITS OF FREEDOM
VERDEDIGT DIGITALE BURGERRECHTEN